

DISKRIMINERINGSNEMNDA

Offentlig versjon

Sak 2022/1048

A

mot

Norse Atlantic Airways AS

**Vedtak av 9. november 2023 fra Diskrimineringsnemnda,
sammensatt av følgende medlemmer:**

Bjørnar Borvik (nemndleder)

Kirsti Coward

Henriette Nazarian

Postadresse	Telefon	E-post	Hjemmeside
Diskrimineringsnemnda Postboks 208 Sentrum 5804 Bergen	(+47) 909 33 125	post@diskrimineringsnemnda.no	www.diskrimineringsnemnda.no

Saken gjelder spørsmålet om et flyselskap har diskriminert en passasjer på grunn av etnisitet ved at han ble nektet å gå om bord i et fly.

Bakgrunn for saken

Norse Atlantic Airways AS (heretter Norse) har fra juni 2022 operert med direkteiser til USA fra Oslo Lufthavn Gardermoen. Det er Widerøe Ground Handling som utfører passasjertjenester på vegne av Norse, mens Avarn Security Aviation utfører sikkerhetstjenestene. Avinor har ansvaret for de generelle sikkerhetstjenestene på flyplassen.

A er født og oppvokst i Norge. Han er av halvt norsk, halvt eritreisk opphav. Den 2. juli 2022 skulle A og familien (mor og tante) fly fra Oslo Lufthavn Gardermoen til New York JFK. Turen var en gave fra As bror. A og familien sjekket inn og gikk gjennom sikkerhetskontrollen uten problemer. Da de skulle gå om bord i flyet, ble A stoppet i det som ble opplyst å være en tilfeldig stikkprøve-kontroll – en såkalt screening – og bedt om å levere fra seg passet og billetten sin.

Da kontrollen var gjennomført og A ba om å få tilbake passet og billetten sin, fikk han beskjed av en vokter om at kapteinen hadde besluttet at han ikke fikk være med flyet fordi han hadde beveget seg for mye inne på flyplassen. A ba vokterne om en nærmere forklaring på hvorfor han ble vurdert til å utgjøre en sikkerhetsrisiko, men fikk ingen begrunnelse. Han ble deretter mer eller mindre overlatt til seg selv ved bagasjebåndet. Etter flere timers venting dro han hjem.

Tidlig dagen etter, den 3. juli, sendte A og broren flere e-poster til Norse support og ba om en begrunnelse for hvorfor han ble nektet å fly, samt krav om ny flybillett. Han fikk senere samme dag følgende svar:

«[...] Vi venter på tilbakemelding og rapport fra [Avarn Security Aviation], som var de som ga beskjed til vår handling agent at du ikke fikk boarde flyet til New York. Vi kan dessverre ikke komme med noen tilbakemelding til deg før vi har fått rapporten fra dem.»

Etter gjentatte henvendelser fikk A til slutt tilbud om ny flybillett kostnadsfritt fra Norse, med avreise 6. juli 2022. Han fikk da gå om bord i flyet uten problemer.

I løpet av juli og august 2022 kontaktet A flere ganger Norse support og ba om innsyn i sikkerhetsrapporten.

Den 3. august 2022 fikk han følgende svar fra Norse Support:

«[...] Vi har dessverre ikke fått noe mer informasjon angående denne hendelsen, og det er dermed ikke så mye mer vi kan gjøre.»

A klaget Norse inn for Diskrimineringsnemnda 9. august 2023, med påstand om diskriminering og/eller trakassering på grunn av etnisitet og krav om erstatning for økonomisk tap.

Etter vanlig saksforberedelse ble saken behandlet i nemndas møte 28. september 2023 i Statens Hus i Bergen. Det ble holdt muntlig forhandling. Nemnda var satt med nemndleder Bjørnar Borvik og nemndmedlemmene Henriette Nazarian og Kirsti Coward. Sekretariatet var representert ved Kristine Fleten Sandven (møteleder), Birthe Lill Christiansen og Andrea Süßmann. A og broren B, samt Norse Atlantic Airways v/C og D deltok via videokonferanse.

Partenes argumenter

A har i hovedsak anført:

Norse Atlantic Airways har diskriminert og/eller trakassert A på grunn av etnisitet ved at han den 2. juli 2022 ble nektet å gå om bord i flyet til New York.

Avgjørelsen om å nekte ham å fly var ikke saklig begrunnet. Norse hevder at han oppførte seg «irrasjonelt» og fremsto ruset og/eller i psykisk ubalanse og at han hadde beveget seg for mye inne på flyplassen. Dette er ikke sant. A og familien ankom flyplassen ca. fire timer før avgang. Han traff da tilfeldig en kamerat som også hadde sen avgang. De bestemte seg for å sette seg ned og ta en prat mens de ventet på å sjekke inn. Både innsjekkingen og sikkerhetskontrollen ble deretter gjennomført uten problemer.

Da de kom til gaten traff han ved en tilgrensende gate en vennegjeng, som han slo av en prat med. Deretter gikk han tilbake til gaten sin og ventet sammen med moren og tanten. Han var ikke ruset eller oppførte seg på en måte som skulle tilsi at han var i psykisk ubalanse, eller på annen måte utgjorde en sikkerhetsrisiko. Avinor fant heller ikke grunnlag for å nekte ham tilgang til sikkerhetskontrollert område. Til tross for dette fastholder Norse at han utgjorde en sikkerhetsrisiko. Grunnlaget for denne vurderingen er verken dokumentert eller konkretisert og fremstår oppkonstruert. Til tross for gjentatte henvendelser har han fortsatt ikke mottatt noen sikkerhetsrapport eller annen dokumentasjon.

Den eneste sannsynlige forklaringen på at han ble vurdert å utgjøre en sikkerhetsrisiko, er at han er mørkere i huden enn andre og har et ikke-norsk klingende etternavn. Flyselskapets manglende vilje til å dokumentere grunnlaget for sikkerhetsvurderingen støtter denne mistanken.

A krever erstatning for økonomisk tap som følge av at han ikke fikk reise før 6. juli 2022, blant annet:

- tapte feriedager
- tap som følge av ubenyttet Air bnb-leilighet
- tap av fly
- tap av bachelor-feiring

Norse Atlantic Airways har i hovedsak anført:

Norse Atlantic Airways har ikke diskriminert eller trakassert A på grunn av etnisitet. Følgelig bestrides også erstatningskravet.

Det er riktig at A var passasjer hos Norse 2. juli 2022. Basert på observasjoner fra flere av selskapets representanter, som vurderte ham til å ha en «irrasjonell adferd» ved både innsjekkingsområdet og ved gaten, besluttet kapteinen å nekte ham å gå om bord i flyet til New York. Mer presist forelå det en bekymring om at han fremsto som å være i psykisk ubalanse og/eller påvirket av rusmidler. Dette kunne påvirke gjennomføringen av en trygg flyvning, noe som resulterte i kapteinens avgjørelse, hjemlet bl.a. i luftfartsloven § 6-3 fjerde ledd.

Norse stiller seg uforstående til påstanden om diskriminering på grunn av etnisitet. Det er ingen konkrete holdepunkter for at etnisitet har hatt betydning verken for vurderingen av adferden hans eller kapteinens beslutning. Norse har gjennomgått vurderingen som lå til grunn for å nekte A ombordstigning. Årsaken var utelukkende knyttet til det opplært sikkerhetspersonell vurderte som avvikende adferd. Det er ikke noe som tyder på at avgjørelsen ble tatt på bakgrunn av hudfarge/etnisitet.

Norse kan ikke presisere nærmere hvilke indikatorer som lå til grunn for disse vurderingene, ettersom dette kan kompromittere arbeidsmetodikken og utgjøre en sikkerhetsrisiko i seg selv.

Etter at saken ble klaget inn for Diskrimineringsnemnda, har Norse imidlertid gjennomgått vurderingene på nytt. Slik Norse i ettertid vurderer hendelsen, var avgjørelsen om å nekte A ombordstigning åpenbart en feilvurdering. Norse beklager dette. Selskapet beklager også As opplevelse av dårlig behandling fra flyselskapets representanter. Det er likevel ingen holdepunkter for at feilvurderingen har sammenheng med As etnisitet.

Nemndas syn på saken

Nemnda er kommet til at Norse Atlantic Airways har diskriminert A på grunn av etnisitet.

Erstatning tilkjennes ikke.

Rettslige utgangspunkt

Diskriminering på grunn av etnisitet er forbudt, jf. likestillings- og diskrimineringsloven (Idl.) § 6 første ledd. Med etnisitet menes blant annet nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk.

Forbudet omfatter diskriminering på grunn av eksisterende, antatte, tidligere eller fremtidige forhold som nevnt i første ledd, jf. § 6 tredje ledd.

Diskriminering er en samlebetegnelse på direkte og indirekte forskjellsbehandling. Med direkte forskjellsbehandling menes at en person behandles dårligere enn andre blir, har blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon, på grunn av etnisitet, jf. Idl. § 7. Bestemmelsen om lovlig forskjellsbehandling i § 9 er ikke påberopt i saken.

Likestillings- og diskrimineringsloven § 37 har følgende bestemmelse om bevisbyrde:

«Diskriminering skal anses å ha skjedd hvis det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at diskriminering har skjedd, og den ansvarlige ikke sannsynliggjør at diskriminering likevel ikke har skjedd.»

For Diskrimineringsnemndas bevisvurdering gjelder altså det alminnelige beviskravet i sivile saker. Nemnda skal legge til grunn det faktum som etter en samlet vurdering av bevisene er mest sannsynlig, se for eksempel Høyesteretts dom i HR-2020-24-76-A, avsnitt 74 og 75.

Bevistemaet i diskrimineringssaker er altså om det ut fra en samlet bevisvurdering er mer sannsynlig enn ikke at diskriminering har skjedd. Det er ikke et krav at den ansvarlige hadde til hensikt å diskriminere, og dette skal ikke være bevistema. Forskjellsbehandling i strid med loven kan derfor ha skjedd uavhengig av om den ansvarlige hadde til hensikt å diskriminere i den aktuelle situasjonen.

Nemndas kompetanse til å tilkjenne erstatning for økonomisk tap fremgår av diskrimineringsombudsloven § 12 andre ledd, jf. Idl. § 38. Nemnda kan treffe vedtak om erstatning dersom nemnda er enstemmig og innklagede ikke gjør gjeldende annet enn manglende betalingsevne eller andre åpenbart uholdbare innsigelser.

For illeggelse av erstatning gjelder de alminnelige erstatningsvilkårene.

Den konkrete vurderingen

Innledningsvis bemerker nemnda at klagen gjelder påstand om diskriminering og/eller trakassering på grunn av etnisitet. På bakgrunn av opplysningene som fremkom under de muntlige forhandlingene, finner nemnda det mest nærliggende å vurdere forholdet som et spørsmål om direkte diskriminering, og ikke trakassering, jf. Idl. § 6, jf. § 7.

Nemndas vurdering er i det følgende derfor begrenset til spørsmålet om A ble diskriminert på grunn av etnisitet ved at han ikke fikk gå om bord i flyet til New York 2. juli 2022.

Det sentrale spørsmålet for nemnda er om det ut fra en samlet bevisvurdering er sannsynliggjort at As etnisitet var utslagsgivende for at han ble vurdert til å utgjøre en sikkerhetsrisiko og kapteinens beslutning om ikke å transportere ham.

Norse har under de muntlige forhandlingene for nemnda erkjent at vurderingen av A åpenbart var feil og at det ikke var grunnlag for å nekte ham å fly. Selskapet har imidlertid ikke klart å konkretisere verken grunnlaget for den vurderingen som ble gjort 2. juli 2022, eller hvorfor selskapet i ettertid er kommet til at denne er feil. Nemnda stiller seg uforstående til at innsyn i sikkerhetsrapporten i dette tilfellet er egnet til å kompromittere flysikkerheten.

Etter nemndas vurdering er forklaringen fra Norse lite troverdig. Flyselskapets skriftlige forklaring for nemnda avviker også betydelig fra de opplysningene som fremkom under de muntlige forhandlingene.

Den såkalte screeningen ved gaten utføres etter det opplyste med formål om å avdekke eksplosiver, ikke å avdekke eventuell ruspåvirkning eller psykisk sykdom. I dette tilfellet har Norse erkjent at A ble stoppet av andre grunner enn det som er formålet med screeningen, uten at selskapet har klart å konkretisere bakgrunnen for dette utover en påstått «avvikende / irrasjonell adferd». Norse har heller ikke klart å konkretisere hva som eventuelt ble avdekket ved screeningen ved gaten som tilsa at A utgjorde en sikkerhetsrisiko, og som senere viste seg å være en feilvurdering.

Etter en samlet bevisvurdering mener nemnda det er overveiende sannsynlig at As etnisitet var utslagsgivende for at han ble vurdert til å utgjøre en sikkerhetsrisiko og som følge av dette ble nektet å gå om bord i flyet 2. juli 2022. Norse har ikke sannsynliggjort at det var andre årsaker enn etnisitet som var utslagsgivende, til tross for at selskapet er nærmest til å dokumentere dette.

Nemnda har på denne bakgrunn konkludert med at Norse Atlantic Airways AS har diskriminert A på grunn av etnisitet, ved at han ble nektet å gå om bord i flyet til New York 2. juli 2022.

Krav om erstatning

Nemnda er kommet til at vilkårene for å tilkjenne erstatning for økonomisk tap ikke er oppfylt i denne saken, jf. ldl. 38 tredje ledd.

A fikk kostnadsfritt ny flybillett 6. juli 2022. Han har heller ikke dokumentert å ha lidt økonomisk tap som følge av manglende benyttelse av Air bnb-leiligheten. Vilåret om økonomisk tap som følge av diskrimineringen er dermed ikke oppfylt.

Øvrige påståtte tapsposter (tap av feriedager, tap av bachelor-feiring) gjelder reelt sett krav om oppreisningserstatning («tort og svie»). Nemnda har bare kompetanse til å tilkjenne oppreisningserstatning i arbeidsforhold og kan derfor ikke treffe vedtak om oppreisning i denne saken. Nemnda bemerker likevel at ut fra det Norse ga uttrykk for under de muntlige forhandlingene, virker det naturlig at selskapet gir A en kompensasjon for den uretten som ble begått mot ham.

Vedtaket er enstemmig.

Slutning i sak 2022/1048

Diskrimineringsnemnda har fattet følgende vedtak:

1. Norse Atlantic Airways har diskriminert A på grunn av etnisitet.
2. Erstatning tilkjennes ikke.

Bjørnar Borvik
nemndleder

Henriette Nazarian

Kirsti Coward

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.